

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
M. L. Longworth
DEATH AT THE CHATEAU BREMONT

Copyright © Mary Lou Longworth, 2011

All rights reserved

Translation Copyright © 2023 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-04927-5

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

Smrt
u Zamku
Bremón

M. L. LONGVORT

Preveo Aljoša Molnar

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2023.

Za mamu i Reini

Sent Antonen, Francuska

17. APRIL, 00.05

Sijalica na tavanu je pregorela. Sutra će popričati sa Žan Klodom. Etjen je slutio da ga kućepazitelj nikad zapravo nije simpatisao, ili je možda njegova hladnoća predstavljala poštovanje prema klasnoj razlici; Žan Klod je bio ljubazan, ali nikad svog poslodavca nije gledao u oči. Vrlo lako su izbegavali jedan drugog dok su Etjenovi roditelji još bili živi, ali, pošto je Etjen sada bio jedini živi Bremon u Eksu, ogroman zadatak održavanja zamka zahtevao je da vlasnik i kućepazitelj imaju mnogo frekventniji kontakt jedan s drugim. Žan Klod je bio ogroman čovek, ali nespretan, tako da njegova veličina nikada nije previše zabrinjavala Etjena, ali zbog načina na koji ga je Žan Klod gledao ponekad je osećao nelagodu. Etjen de Bremon je nedavno shvatio da ga fasciniraju kućepaziteljeve ogromne šake, koje bi kruto počivale pored tela dok je dobijao poslodavčeva štura uputstva; nakon nekoliko sekundi njegovi debeli prsti bi lagano, a onda sve brže, počeli da se grče, kao da očekuju neku poruku od mozga koja će ih nekako uposliti. U svakom slučaju, prsti kao da su razmišljali unapred, umesto sporih i nepomičnih šaka.

Na sreću, Etjen je poneo baterijsku lampu sa sobom, iz navike. U oronulom zamku negde je uvek bila neka pregorela sijalica; u domu u kom niko nije živeo i koji je predstavljao veće opterećenje nego što je vredeo. Osvetljavao je ovu prašnjavu prostoriju, jednu od retkih od njih dvadesetak, koja je prizivala samo lepa sećanja. Njegov prvi desetobrzinac stajao je naslonjen u ćošku: do Eks an Provansa spuštao se njime nizbrdo za trideset pet minuta; povratak je trajao skoro duplo duže. Tada je bio u formi, i još je, s obzirom na to da će za pet godina imati četrdeset.

Pored bicikla, na stubu gvođenog kreveta iz devetnaestog veka visila je jedna brojanica, kao i uvek, i on se odmah setio njenog nasmejanog lica i zelenih očiju. Nedostajala mu je, ali ne bi bilo u redu da je pozove. Životi su im bili previše različiti, prijatelji su im bili previše različiti. Posebno prijatelji.

Te noći je mesec bio pun i prišao je prozoru. Bio je zatvoren drvenim žaluzinama, metar širokim i dva metra visokim. Etjen ih je raširio, pažljivo ih pričvrstivši kukom za kameni zid, levom rukom, dok se čvrsto držao za unutrašnji zid, desnom. Prozor je bio izložen prirodnim uticajima: godinama ranije, zimi je seno unošeno kroz ovaj otvor. Nikad se nisu potrudili da stave staklo na prozor. Svaki član porodice Bremon je naučio, čim je bio dovoljno visok da dohvati kuku od kovanog gvožđa, kako da otvori prozor a da ne ispadne. Mesečina je sada ispunjavala prostoriju i davala mu dovoljno svetlosti da pročita ono zbog čega je došao. Kofer *luj viton* ležao je na podu pored njegovog desnog stopala i on ga je podigao i spustio na drvenu komodu, krcatu ćebadi koju su pojeli moljci. Brave kofera bile su otvorene, verovatno je to učinio njegov brat Fransoa. Hitro je otvorio kofer i zgrabio prve papire koji su počivali na vrhu, brzo počinjući da ih prelistava. Nije shvatao zašto je odjednom osetio potrebu da žuri – Žan Klod je bio otišao, bio je daleko sat i po vremena, sve do sutra – ali svejedno je osećao anksioznost i nije uspevao da umiri šake da se ne tresu. Advokatovi i notarovi dokumenti bili su ispisani rukom, gracioznim rukopisom, kakvom su njega i njegovog brata podučavali

još u prvom razredu, nalivperima koje je njihov otac kupio u *Mišelu*, na Kor Mirabou. Dokumenti su bili u neredu, pravni dokumenti su bili izmešani sa raznim listovima papira, što je karakterisalo nonšalanciju njegove plemićke porodice prema novcu; prema sređivanju; i organizovanju uopšte. Računi su čuvani u konzervama od brašna; novčanice od po stotinu franaka bile su bačene ili skrivene pod izbleđeli persijski tepih u biblioteci; električne i telefonske kompanije redovno su morale da zovu zbog zakasnelih uplata, ali nikad se nisu usudile da zamku iseku struju.

Počeo je da odvaja papire, deleći dvadesetogodišnje izvode i spiskove za kupovinu od bitnih pravnih dokumenata. Nasmejao se dok je uzimao požuteli račun iz najbolje poslastičarnice Eksa, koja je još radila, sa četvrtom generacijom pekara. Račun je bio za dva brioša, koji su mogli biti za njega i Fransou, ili Marin, osim što je bio iz pedesetih, godinama pre nego što je iko od njih bio rođen. Držao je račun u rukama, smirujući se lagano i dozvoljavajući sebi da ponovo razmišlja o Marin; i njihovim prijateljskim preadolescentskim svađama o prednostima brioša nad kroasanima, ili čokolade u prahu *banani* u odnosu na *kvik*. Ona je uvek umela da ga pobedi u tim raspravama.

Osmeh Etjena de Bremona zaledio se na usnama kada je čuo kako se ulazna vrata zamka otvaraju. Instinkt mu je rekao da stane bliže zidu, delimično da sakrije svoje mršavo telo u senkama. Skinuo je naočare za čitanje i stavio ih ispod džempera sa *ve* izrezom. Koraci su brzo ustrčali uz prve stepenice, a onda niz hodnik i uz drugi red stepenika, zatim niz sledeći hodnik i uz poslednji red stepenika, užih i drvenih, ne kamenih. Zadržavajući dah, Etjen je mislio da koraci verovatno pripadaju Žan Klodu, koji je nekako utuvio sebi u glavu da ne postoji šansa da provede čitavu noć van zamka. Jer će nedostajati svojim glupim biljkama. Kada su se otvorila vrata tavana, Etjen je uperio svetlost baterijske lampe u priliku na do vratku; uzdahnuo je i rekao: „Otkud *ti* ovde?“

Žaluzine su povremeno zveketale, udarajući o kameni zid, dok se Etjen obraćao svom nepozvanom posetiocu; jak vetar se podigao, noseći

njihove glasove kroz otvoreni prozor, preko borova, uz brdo prema polju lavande.

Kako je vetar bivao sve glasniji, tako su se pojačavala i njihova dva glasa, sada obojena ljutnjom. Etjen, neobično uživajući u uvredama, umislio je da miriše lavandu, ali je to sigurno bila borovina. Počela je da mu dosađuje ova rasprava. U jednom trenutku je nakratko okrenuo glavu i uperio pogled prema otvorenom prozoru, kako bi udahnuo noćni povetarac, a kad se okrenuo nazad, čuo je kako neko trči po drvenom podu tavana i osetio tuđe ruke na svojim grudima. Mistral ga je obavijao dok je padao. Pogledao je prema prozoru tavana i ugledao bledu svetlost svoje baterijske lampe i čuo je kako vetar ne zviždi već uzdiše. Čak i u poslednjim sekundama pre smrti, jedina stvar na koju je Etjen de Bremon mogao da misli bila su ona dva brioša i kako je uvek više voleo brioše od kroasana.

POGLAVLJE PRVO

Sent Antonen, Francuska

17. APRIL, 17.30

Verlak je stajao pred kućom kućepazitelja. Bila je to srednjovekovna koliba; debeli zidovi bili su napravljeni od zlatastih grubo klesanih kamenova koji su blistali na svetlu kasnog popodneva. Prozori su bili mali kako bi odbijali letnju žegu, a drvene žaluzine ofarbane izbledelom sivo-plavom bojom. Iza Verlaka se pomaljala planina. Setio se šta je Pol Sezan rekao o planini Sent Viktoar – slikar bi mogao da pomeri štafelaj pola metra, sa mesta na kom je slikao i ugledao bi jednu sasvim drugačiju planinu. Verlak je to pokušavao sada, pomerajući svoje glomazno telo neznatno udesno. Uspevalo je. Šiljati vrh jedne od mnogih krečnjačkih grudvi – južni deo planine podsećao je na leđa dinosaura – pojavio se na vidiku. Neka senka je iznenada preletela preko tog vrha, a njegova boja menjala se od prašnjavoroze do sive.

Okrenuo se ponovo i pogledao zamak, ne zaista pravi zamak, već *bastidu* – seoski dom imućnih građana iz sedamnaestog veka u Eksu u Provansu, koji su napuštali vile u centru grada svakog jula, zajedno sa svitom slugu, i dolazili u hladnije seosko okruženje. *Bilo* je hladno ovde gore – iako je manje od deset kilometara od Eksa, Sent Antonen je bio

na 500 metara nadmorske visine i Verlak je shvatio da je ostavio sako u automobilu.

Bastida, kao i koliba, bila je podignuta od zlatastog kamena, ali je, za razliku od kolibe, njeno kamenje bilo glatko isečeno. Divovske žute i zelene glazirane zemljane saksije, sada okrnjene i ispucale, oivičavale su pošljunčanu stazu koja je vodila do ulaznih vrata. Primetio je da i pored lošeg stanja saksija, svaka drži po jednu zdravu biljku oleandera, još neprocvatu. Ispred zamka je bio pokošeni travnjak sa istom pošljunčanom stazom, oivičenom sa obe strane bokorima lavande, koja je vodila do stogodišnjeg ukrasnog bazenčića. Verlak je koračao stazom, svestan svojih sveže nabačenih kilograma i stomaka koji se gurao sa kaišem od italijanske kože – to što je živio sam nije značilo da sada jede manje, kao što je zamišljao da ostali samci rade nakon raskida. Uzdahnuo je i obećao sebi da će od sutra početi da trči, razmišljajući o tome gde bi mu mogle biti patike. „Patike“, rekao je glasno na engleskom, i osmehnuo se. Njegova engleska baba ih je zvala patike; a njegova francuska baba nije mu dozvoljavala da iz kuće izlazi u njima. „*Seulement pour le tennis*“*, govorila bi.

Bazenska voda bila je zelena, mutna i prekrivena lišćem koje je palo sa platana koji su se nadvijali nad njim. U daljem kraju bila je fontana, napravljena od šarenog jarkonarandžastog i žutog mermera sa planine. Bila je u obliku lavlje glave, čija su usta ispljuvavala vodu u bazenčić. Kada je prvi put došao u Provansu, Verlaku se nije svideo mermer sa Sent Viktoara – smatrao je da je previše svetao, skoro kičast – ali sada ga je obožavao. Marinin lavabo u kupatilu je bio napravljen od istog tog mermera. Pružio je ruku i postavio dlan pod tekuću vodu i pomislio na nekoliko stihova pesme Filipa Larkina, omiljenog pesnika njegove babe: *Stavljam svoja usta / Pod mlaz tekuće vode / Koja teče na sever, teče na jug / Ali to više nije bitno / Jer nije ljubav ono što ćeš pronaći*. Pronašao je ljubav sa Marin, ali ne i zadovoljstvo, pa je pustio ljubav da ode. Njegova prošlost bila je previše komplikovana

* Fr. – Samo za tenis. (Prim. prev.)

za Marin – što je više pokušavala da natera Verlaka da priča o njoj, to se on više povlačio. Bilo mu je lakše da bude sam, u svom stanu u potkrovlju, sa knjigama, slikama i cigarama. Nisu razgovarali više od šest meseci.

„*Monsieur le juge*!“, viknuo je neko iz kolibe. Kućepazitelj je stajao u dovratku, svojom visinom i širinom ga potpuno ispunjavajući. „Kafa je spremna!“

Verlak je koračao prema kolibi, u isto vreme gurajući ruku u džep i uključujući diktafon.

Pokušao je da se ne strese dok je stajao u prohladnoj kuhinji. Kućepazitelj, Žan Klod Ovije, počeo je da poslužuje kafu za obojicu. Sudija Verlak osvrnuo se po škrto nameštenoj i besprekornoj prostoriji, lagano se diveći savršeno očuvanom pločastom podu. Šporet je dominirao prostorijom; bio je to stari bordo *la kornu*, o kom su kuvari amateri, poput Verlaka, samo sanjali. Voleo bi da ima jedan u svom domu u Eksu, sa dve rerne, ali onda bi morao da preuredi čitav stan. Protrljao je svoje krupne šake i odoleo iskušenju da u njih dune.

Ovije se okrenuo od šporeta i obratio se Verlaku, kao da oseća sudijinu nelagodu. „Žao mi je što je toliko hladno ovde. Ugasio sam šporet pre nego što sam otputovao za vikend. Preko dana je dovoljno toplo, ali noću još moramo ponekad da upalimo vatru, *non*? Uskoro će se zagrejati.“ Ovije je bio stariji od Verlaka, možda u kasnim četrdesetim, ali zbog oronulog lica izgledao je čak i starije. Bio je ogroman čovek; visok i plećat, punih usana i krupnih smeđih očiju. Nosio je uobičajenu odeću za nekog njegovog zanata u Provansi – plavi kombinezon i štepani zeleni lovački prsluk.

„Imali ste napornu nedelju“, rekao je Verlak, izvlačeći drvenu stolicu i sedajući na nju bez poziva. „Šta se tačno dogodilo?“

Ovije je pogledao u pod, a onda ponovo u Verlaka, koji ga je tamnim očima netremice gledao. „Pa... Pronašao sam leš i pozvao odmah policiju, a onda...“

* Fr. – Gospodine sudijo! (Prim. prev.)

„Jeste li bili sami?“, prekinuo ga je Verlak. Kućepazitelj se zaledio: „Da, jesam“, odgovorio je. Šutnuo je neku zamišljenu prašinu na podu.

Verlak je uzdahnio i rekao: „Shvatam da ste pretrpeli užasan šok kada ste pronašli leš grofa Bremona. Ne znam da li ste bili bliski sa grofom, ali znam da ste odrasli ovde, s njim i njegovom porodicom. Možete li mi, molim vas, precizno reći šta ste uradili kada ste se vratili iz Vara, što je detaljnije moguće?“

„Vratio sam se u Sent Antonen oko podneva, danas“, odgovorio je Ovije nakon kratke pauze. „Sam. Napustio sam sestrinu kuću u Varu, blizu Kotinjaka, oko pola jedanaest.“

„Biće mi potrebni ime i adresa vaše sestre, za našu evidenciju“, prekinuo ga je Verlak.

„U redu“, Ovije je progutao pljuvačku, a onda udahnuo i nastavio: „Parkirao sam automobil ispred kolibe, desno od zamka; automobil je još tamo. Uneo sam svoj kofer i počeo da pripremam ručak za sebe.“

„Šta tačno?“, pitao je Verlak.

„Za ručak?“, Ovije je zurio u sudiju nekoliko sekundi, pokušavajući da shvati zašto ga to pita, a onda je slegnuo ramenima. Ovije je odavno prestao da pokušava da razume ljude. Biljke su bile mnogo jednostavnije. Verlak je, zapravo, već primetio činiju punu jagoda i nešto tankih zelenih špargli koje su počivale na pultu, čekajući današnju večeru. Kada je Ovije otvorio frižider da uzme mleko, Verlak je hitro izvršio inventar: jaja, dopola pojedena kozji sir, salama u plastičnom omotu, puter, mineralna voda i belo vino. Otprilike iste one stvari koje je Verlak imao kod kuće u svom frižideru. Minus šampanjac *pol rože*. Kućepazitelj je konačno odgovorio: „Ovaj, goveđi biftek, *une entrecôte**, i salatu, zelenu salatu. Plus dve čaše crnog vina. Kupujem vino na veliko od jedne zadruga u Pilubjeu. Nije loše, da vam kažem.“

* Fr. – entrekot, biftek od goveđe plečke, pripremljen na poseban način; jelo karakteristično za aristokratiju. (Prim. prev.)

Verlak se osmehnuo toplim, iskrenim osmehom. Znao je za to zadružno vino, i kućepazitelj je bio u pravu – za vino koje košta manje od tri evra po litru, zaista nije bilo loše. „Kad ste završili s jelom?“, nastavio je Verlak.

„Oko 14.00. Posle ručka sam se presvukao u radnu odeću i krenuo u šetnju – volim da šetam posle ručka, čak i petnaest minuta pomaže zdravlju. Moja sestra je gledala jednu reportažu o tome. Petnaest minuta je sve što ti treba.“

„Da, tako kažu“, odgovorio je Verlak, ponovo počevši da gubi strpljenje.

„Pa sam krenuo peške ovuda“, nastavio je Ovije, pokazujući rukom prema zamku, koji se mogao videti kroz kuhinjski prozor, „kroz maslinjak. Nekoliko minuta pregledao sam drveće – podsekao sam ga u februaru. Grof Bremon, to jest, deda gospodina Etjena, govorio mi je da bi grane trebalo da budu čiste kako bi se kroz drveće mogla videti planina Sent Viktoar.“

Kućepazitelj je prestao da govori i pogledao je sudiju, kao da čeka nekakav odgovor.

„I to sam već čuo“, uhvatio je Verlak sebe kako govori. Trebalo mu je nekoliko sekundi da shvati da mu je Marin to rekla, dok je podsecala drvo masline na terasi, jednog sunčanog jutra. Ovih dana nije postojao pogled na planinu iz njenog stana u centru, ali početkom dvadesetog veka bilo je veličanstvenih pogleda, pre nego što su podignute visoke stambene zgrade na obodu Eksa, pa se izraz zadržao. Verlak se setio da je video mnogo studija ove planine koje je Sezan uradio iz svog ateljea, lociranog na jednom brdu severno od Eksa. Danas, pogledi su zaklonjeni iza kokastih betonskih stambenih zgrada. Verlaku se činila sasvim podobnom činjenica da ne samo što se „Sezanova planina“ ne može više videti iz slikarevog studija već i da sam grad poseduje samo dve ili tri male slike svog slavnog sina, a verovatno i jednog od najznačajnijih slikara čitave istorije umetnosti. Verlak je pomislio na muzej *Grane* i pokušao je da se seti da li je video neku Sezanovu sliku u malom muzeju Eksa. Žitelji Eksa

iz devetnaestog veka rugali su se slikarevim radovima, navodno previše modernim za njihov provincijski ukus. Žitelji Eksa iz dvadeset prvog veka i dalje imaju isti konzervativni ukus kao i njihovi preci, pomislio je Verlak. Uprkos svim novinama, starinama i novcu u Eks an Provansu, danas još nisu postojale savremene umetničke galerije i moderni restorani koji su postojali u drugim gradovima, poput Tuluze i Lila.

Verlak je pogledao kroz prozor, prema zamku, i odjednom pitao: „Čiji je to automobil sa tablicama sa Azurne obale?“

Ovije se nagnuo kako bi video kroz mali prozor kolibe. Odgovorio je: „To je automobil Fransoe de Bremona, ali on i Etjen ga sada dele. Fransoa je Etjenov brat – on živi na Rivijeri. Koriste automobil da obave ponešto ili da se odvezu do Eksa.“

„U redu“, rekao je Verlak. „Nastavite.“ Uočivši upitni izraz na kućepaziteljevom licu, Verlak je dodao: „Bili ste u maslinjaku.“

„A, *merci**. I, nakon nekih petnaest minuta u maslinjaku, otišao sam do zamka, nameravajući da se popnem kroz borov šumarak, južno od kuće. Ali taman da krenem uzbrdo, okrenuo sam glavu, pogledao ulevo i ugledao leš gospodina Etjena na tlu.“

„Znači, to je bilo negde između 14.15 i 14.30. I tada ste nas pozvali?“

„Da. Pogledao sam leš, naravno, ali nisam dirao to – njega. Znao sam da je mrtav. Otrčao sam nazad do svoje kuće i odmah okrenuo 18.“

„U koje vreme ste otišli iz Sent Antonena u petak?“, pitao je Verlak.

Ovije je otpio gutljaj kafe pre nego što je odgovorio. „Otišao sam dosta pre večere, jer mi je sestra pravila *blanquette de veau*** . Otišao sam oko pet po podne.“

„I jeste li videli išta neuobičajeno?“

Kućepaziteljevo telo se zgrčilo i oči mu se razrogačile dok je pitao: „Na šta mislite?“

* Fr. – Hvala. (Prim. prev.)

** Fr. – teleća čorba. (Prim. prev.)

Verlak je primetio koliko je Ovijeu neprijatno. „Pa“, odgovorio je, „znam da vas je policija već pitala da li je nešto nedostajalo. Ali da li ste primetili nešto što nije na svom mestu, bilo pre odlaska za Var, bilo po povratku?“

„Nisam“, lagano je odgovorio kućepazitelj.

„Da li je bilo provala u zamak?“

Kućepazitelj je uznemireno trljao šake jednu o drugu. „Samo jednom, pre dve godine. Neki klinici iz Marselja, njih trojica. Pokušali su da provale kroz jednu od žaluzina u trpezariji. Čuo sam lomljivu koju su proizveli i oterao ih lovačkom puškom. Sutradan sam pozvao gospodina Etjena i on je našao nekog da dođe i popravi žaluzine.“

Verlak nije pitao gospodina Ovijea kako je znao da su klinici iz Marselja, ali je pretpostavio da boja njihove kože ima neke veze s tim.

Kako je Verlak ustao i spremio se da pođe, mahnuo je prema šparglama i jagodama. „Jeste li to kupili na tezgi pored *Route nationale**?“

Čuvar, razrogačenih očiju, pogledao je u sto, a onda ponovo Verlaka i odgovorio: „Da, na putu kući.“

„Kakav im je kvalitet?“, pitao je Verlak.

„Sasvim dobar!“, uzviknuo je kućepazitelj. „I jeftiniji su nego na pijaci u centru Eksa.“

Verlak je zakolutao očima i pogledao prema tavanici. „Da, čudno je kako je cena jabuka u marketu u Eksu dvostruko veća od cene u Gardanu.“ Gardan je bio malo rudarsko mesto, petnaest minuta od Eksa. Rudnik je sada bio zatvoren, ali impozantni dimnjak termoelektrane, koja je sada spaljivala ugalj iz Kine, mogao se videti južno od auto-puta, kad se prilazilo Eksu. Bio je to ružan i zlokoban gradić, i zgrade, pa čak i neki od žitelja, izgledali su kao da ih zauvek prekriva fin sloj čađi. Verlak nije bio spreman da kupuje tamo – u stvari, nije čak bio siguran ni u te cene, ali tako su svi u Eksu govorili.

* Fr. – Nacionalni put. (Prim. prev.)

Pošto su završili ćaskanje o hrani, Verlak je pitao: „Da li vam se sviđao Etjen de Bremon?“

Kućepazitelj kao da se iznenadio zbog ovog pitanja. „Bio mi je šef, *Maitre**.“

„Ali“, uporan je bio sudija, „da li vam se sviđao?“

Ovije je pogledao u pod. „Nije, gospodine, da budem iskren s vama. Ne naročito.“

Verlak je primetio da je kućepazitelj umoran i da mu je svega dosta. Popio je svoju kafu i pozdravio se, govoreći Ovijeju da je jedan tim policajaca još na tavanu, u inspekciji, i da će ga, kada završe, obavestiti kako bi mogao da zaključa. „Da li da pođem s vama, gospodine sudijo?“, ponudio se Ovije.

„Ne, to neće biti potrebno, ali hvala vam.“

Ovije je zamolio sudiju da se postara da njegovi ljudi ne ostave nered za sobom i da isključe sva svetla. Verlak mu je to obećao, zahvalio mu za utrošeno vreme, kao i za dobru, jaku kafu.

Dok je Verlak koračao nazad do zamka, pomislio je da je, uprkos tome što očigledno nije živio u izobilju, kućepazitelj Ovije bio veoma ponosan na imanje i svoj posao. Poželeo je da i neki od javnih službenika koji su radili u *Palais de Justice*** imaju isti stav. Nije bio istražni sudija dugo – manje od dve godine – i nikad nije bio komesar policije. Zapravo je preskočio sa pozicije tužioca na poziciju glavnog okružnog sudije u rekordnom vremenu, i to u ekstremno mladom dobu – imao je trideset devet godina u vreme svog nameštenja. Bio je poznat kao nepotkupljiv i bio je ekstremno rečit – kako na francuskom, tako i na engleskom – a i otvoren. Verlak je svima stavio do znanja da će u svojoj novoj ulozi

* Fr. – gospodar. (Prim. prev.).

** Fr. – Palata pravde. (Prim. prev.)

biti neposredno uključen u istrage, što je bilo nešto na šta istražne sudije imaju pravo, ali ga retko kad iskorišćavaju. U julu te godine intervjuisali su ga za razne novine, uključujući i *Mond* i *Figaro*, a njegov portret se pojavio na naslovnoj stranici marsejskog izdanja *Ekspresa*. Najčudnovatiji primer publiciteta pojavio se u obliku kratkog članka u časopisu *El*, sa crnobelom fotografijom sudije, čiji je autor bio veoma popularan i mlad češki fotograf iz Pariza. Fotografija, slikana odozdo, preuveličala je Verlakova ionako široka ramena i moćna prsa, a sakrila je trbuh i činjenicu da je visok svega 172 centimetra. Tamnosmeđe oči, skoro crne, gledale su pravo u foto-aparat; kosa, gusta i crna i prošarana sedim vlasima, bila je, kao i uvek, razbarušena. Fotograf je rekao: „Obožavam vaš nos, čoveče.“ Verlak je, dok je pohađao Pravni fakultet, igrao ragbi za klub u Šato de Vensanu, kada mu je nos i slomljen, a i dalje je bio veoma kriv. U tom meču, udario je svojom glavom u glavu protivničkog igrača za vreme skrama; iste večeri, dok je proučavao jedan slučaj, prestravljeno je shvatio da može da čita samo donju polovinu teksta – gornji deo je bio potpuno crn. Vid mu je bio oslabljen svega nekoliko sati, ali to je bio kraj njegovog bavljenja ragbijem. Urednicima u *Elu* očigledno nije smetao njegov krivi nos. Konačna verzija članka odštampana je sa naslovom: „Predajemo se!“ Iznenadna slava nije mu prijala, ali moć koju istražni sudija ima jeste: ekskluzivno pravo da odobrava pretrese i da izdaje pozive i dozvole za prisluškivanje, čiji se rezultati mogu upotrebiti u kriminalnim slučajevima.

Pentrao se kamenim stepenicama zamka i mogao je da čuje policajce koji su se smejali i ćaskali na tavanu. Za njih je to bio rutinski posao – činilo se da je mladi grof pao kroz prozor i slomio vrat. Ono što je Verlak želeo da zna bilo je zašto se Etjen de Bremon uopšte i naginjao kroz prozor – nekoliko puta je sreo Bremona i on mu se sviđao i poštovao ga je. Osećao je da toliko duguje grofu, kao i njegovoj supruzi i deci, da temeljno ispita mesto na kom je otišao u smrt. Sudija je primetio anksioznost kod Žan Kloda Ovijea prilikom ispitivanja; spore i nervozne

pauze kada ga je pitao da li je primetio da nešto u zamku možda nije na svom mestu.

Policajci su odmah prestali da ćaskaju kada je Verlak ušao na tavan. Bilo je kasno posle podne i sunce, koje je sijalo kroz prozor, bledelo je. „Zašto niko nije uključio svetlo?“, nije se obratio nikom posebno.

Jedan od policajaca je odgovorio: „Pregorela je sijalica, gospodine.“

Verlak je prešao čitavu prostoriju i osmehnuo se kada je video *le Commissaire*-a. Verlak nije bio tu poslednjih šest meseci – bio je mesec dana u Luksemburgu u Evropskom sudu, mesec dana se odmarao u Engleskoj i četiri meseca bio na plaćenom odsustvu zbog istraživanja u Parizu – i mada je jedva dvaput ili triput radio sa komesarom, Bruno Polik je bio jedan od sudijinih omiljenih kolega, čovek koji nije trpeo budalaštine i koji je imao jak južnjački akcenat. Polik je bio pun kontradikcija – roditelji su mu bili farmeri u malom selu u Liberonu, bio je jedan od najboljih detektiva Eksa, ali i veliki zaljubljenik u operu. Njegova supruga Elen bila je glavni vinar u prestižnoj privatnoj vinariji, severno od Eksa. Polik je naravno uzimao čitavih nedelju dana odmora, za vreme operskog festivala u Eksu, a njegova devetogodišnja kći je već bila ostvarena pevačica na prestižnom muzičkom konzervatorijumu u Eksu. Polik je takođe bio bivši ragbi igrač i, poput Verlaka, osećao je nesmanjenu ljubav prema toj igri. „Dobar dan, komesare“, rekao je Verlak, pružajući mu ruku.

„Dobro nam došli nazad, gospodine.“ Komesarov osmeh pretvorio se u zbnunjeno mrštenje. „Niste valjda već dobili tužiteljkin dosije, zar ne? Ona samo što je otišla.“

„Simon Levi iz Marselja? Je li Rasel još odsutan?“

„Jeste, još je na odmoru, ali treba da se vrati svakog dana.“

Verlak je pokušao da prikrije svoje razočaranje što je propustio upečatljivu javnu tužiteljku Levi, iz Marselja, ali i zbog vesti o tome da se Rasel, javni tužilac Eksa, uskoro vraća. „Porodica je zatražila zvaničnu istragu pre sat vremena, tako da, evo me.“

„Uf“, odgovorio je Polik. „Njegova udovica?“